

**This is an electronic reprint of the original article.
This reprint *may differ* from the original in pagination and typographic detail.**

Author(s): Leino, Matti

Title: Ilmastonmuutos ja yliopisto

Year: 2017

Version:

Please cite the original version:

Leino, M. (2017, 2.3.2017). Ilmastonmuutos ja yliopisto. Tiedeblogi.
<https://www.jyu.fi/blogit/tiedeblogi/leino>

All material supplied via JYX is protected by copyright and other intellectual property rights, and duplication or sale of all or part of any of the repository collections is not permitted, except that material may be duplicated by you for your research use or educational purposes in electronic or print form. You must obtain permission for any other use. Electronic or print copies may not be offered, whether for sale or otherwise to anyone who is not an authorised user.

Matti Leino: Ilmastonmuutos ja yliopisto

Matti Leino, kuvaaja Petteri Kivimäki

Aloin seurata ilmastonmuutosta sen jälkeen, kun vietin RUK:n Sissikomppaniassa Haminan metsissä hyvin sateisen syksyn 1974. Näitä ilmiöitä, poikkeuksellisen kuiva kesä tai kylmä kevät tai vastaavaa, on esiintynyt hämmästyttävän usein. Ääri-ilmiöthän ovat yksi ilmastonmuutoksen selvimpiä merkkejä.

Törmäämme termiin hiilijalanjälki, kun puhumme ihmisen vaikutuksesta ilmaston-muutokseen. Hiili on erikoinen alkuaine. Ilman sitä tuntemaamme maailmaa ei olisi. Sen synty tähdissä on huikea tarina kvanttifysiikan ihmeellisyyksistä, ja sen ominaisuudet tekevät siitä tehokkaan esimerkiksi syöpien säteilytyshoidossa.

Euroopan fyysikkoseuralta (EPS) ilmestyi joitakin vuosia sitten kaksi kannanottoa energiaan: [Energy and Environment – The Intimate Link](#) ja [Energy for the Future – The Nuclear Option](#). Raporttien ytimessä oli ilmakehän kasvava hiilidioksidipitoisuus, joka ajaa kasvihuoneilmiötä ja ilmastonmuutosta. Johtopäätös oli, että tilanne on vakava, ja kaikkia sellaisia tapoja tuottaa energiaa, joiden hiilidioksidipäästöt ovat alhaiset, pitäisi suosia.

Jyväskylän kaupunki julkaisi vuonna 2011 ilmasto-ohjelman, joka mielestäni on huolella laadittu ja yhä ajan tasalla. Liikenne ja kaukolämmön tuotto ovat hiilidioksidipäästöjen kannalta tärkeitä. Fossiilisten polttoaineiden ja turpeen käytön vähentämisessä JY:n luonnontieteiden osaamiselle olisi käyttöä.

Luonnontieteilijät voisivat myös tulla vahvemmin mukaan yhteiskunnalliseen keskusteluun, sillä heillä on aivoihin pinttyneenä se ikävä tieto, että tyhjistä on paha nyhjästä. Tämä melkein luonnonlaki unohtuu, kun esimerkiksi innostutaan liikaa sähköautoista, koska ne muka ovat päästöttömiä.

Kun Jyväskylän yliopiston tiede-neuvostossa laadittiin kymmenisen vuotta sitten tutkimusstrategiaa, halusin mukaan maininnan ilmastonmuutoksesta. Minulla oli mielessä erityisesti korkeatasoinen kielten ja kulttuurien tuntemuksemme. Suuret kansainvaellukset eivät vielä ole alkaneet, mutta viime vuosien tapahtumat ovat vahvistaneet ajatusta, että kulttuurien välisen kanssakäymisen osaamista tarvitaan. Lisäksi ilmastonmuutoksen tunnustaminen on tunteiden ja järjen yhteistoiminnan kannalta kiperä ongelma, jonka ratkaisemisessa poikkitieteellisellä tutkimuksella on sarkaa.

Tärkein tekijä hiilidioksidipäästöjen vähentämisessä olemme me ihmiset. Meitä on kovin paljon, ja me teemme joskus huolestuttavia valintoja. Lisäksi ison järjestelmän, kuten kokonaisen kaupungin, suunnan muuttaminen vie yleensä aikaa. Aikaa on ehkä kuitenkin enää vähän. Toivon, että me yliopistoyhteisössä käytämme sen hyvin.

Matti Leino, fysiikan emeritusprofessori, 2.3.2017

URN:NBN:fi:ju-201703011552